

تأثیر مخاطره انگیز رسانه های اجتماعی بر کودکان و نوجوانان

ترجمه مریم ظاهریان^۱

چکیده

رسانه های اجتماعی از رسانه های قدرتمند ارتباط جمعی به شمار می آیند. زیرا به دلیل ویژگی های منحصر به فرد خود تعداد بی شماری از افراد را در سراسر دنیا مورد خطاب قرار می دهند. همچنان که رسانه های اجتماعی می توانند در هوشیار کردن، اطلاع رسانی، پژوهش، سرگرمی و... نقش مهمی داشته باشند؛ برنامه های تخریبی و ناپهنجاری نیز دارند؛ تا جایی که برخی از جامعه شناسان و کارشناسان فرهنگی را بر آن داشته تا برای مصونیت جامعه انسانی، به ویژه نهاد خانواده و کودکان و نوجوانان چاره اندیشی کنند. بدین ترتیب، تأثیر برنامه های این ابزار قدرتمند بر افکار عمومی و عملکرد آن را به ویژه از نظر تربیتی و جامعه پذیری نباید از نظر دور داشت.

امروزه استفاده از سایت های رسانه های اجتماعی رایج ترین فعالیت در میان کودکان و نوجوانان است. مقاله حاضر با عنوان "تأثیر مخاطره انگیز رسانه های اجتماعی بر کودکان و نوجوانان" سعی دارد، تاثیرات و پیامدهای منفی وابستگی کودکان به رسانه های اجتماعی را مورد بررسی قرار دهد. برای رسیدن به هدف مذکور ابتدا مبانی نظری تحقیق در مورد رسانه های اجتماعی مطرح شده، سپس انواع کارکردهای رسانه های اجتماعی و وظایف رسانه به عنوان یک وسیله ارتباطی مورد تحلیل و بررسی قرار می گیرد. سپس به تحقیق مقدار زمانی که کودکان در شرایط مختلف سنی صرف استفاده از رسانه های اجتماعی می کنند و دلایل استفاده از این رسانه ها توسط کودکان و انتظاراتی که کودکان و والدین آنها از این رسانه ها دارند، می پردازد. در انتها نیز به نقش متخصصان اطفال (PEDIATRICIANS) و مشکلات بالقوه ای استفاده از رسانه های اجتماعی همچون مزاحمت سایبری، "افسردگی فیسبوک" "مزاحمت های جنسی، قرار گرفتن در معرض محتوای نامناسب و نگرانی های حریم خصوصی و ردپاهای دیجیتالی پرداخته می شود.

کلمات کلیدی: رسانه های اجتماعی، متخصصان اطفال (PEDIATRICIANS)، مزاحمت سایبری، افسردگی فیس بوک، ردپاهای دیجیتالی

^۱ - مدرس دانشگاه فرهنگیان - دانشجوی دکتری علوم ارتباطات دانشگاه آزاد اسلامی تهران مرکز، تلفن تماس: ۰۹۱۲۵۰۱۶۵۳۴، پست الکترونیک: mt_roz@yahoo.com

مقدمه

نیازهای گوناگون و روز افزون انسانها، سبب رشد کمی و کیفی رسانه ها شده است. در این میان، پیشرفت های غیر منتظره و نوین در زمینه ارتباطات، به وسیله رادیو، ماهواره، اینترنت و نظایر آن، دگرگونیهای عمیق اقتصادی و اجتماعی را به همراه آورده و این پرسش را پیش روی ما نهاده که به منظور هم گام شدن با آن ها و بهره وری مطلوب از آن ها، باید چه شیوه ها و ابزارهایی را برگزید تا در جامعه نیز فضایی در خور پذیرش آنها به وجود آید.

رسانه‌های اجتماعی از محبوب ترین بخشهای فضای مجازی برای استفاده عموم هستند. از کودکان و نوجوانان گرفته تا مادر بزرگ ها، مدارس، شرکت‌های دولتی، انجمن‌های خیریه، برندهای تجاری و... همه و همه سعی می کنند در رسانه‌های اجتماعی حضور پیدا کرده و ضمن تولید محتوا برای خود مخاطبان ثابتی دست و پا کنند. دلایل و نیازهای متنوع کاربران روز به روز بر رشد و دامنه گسترش رسانه‌های اجتماعی می افزاید. کاربران گوناگون در سطوح مختلف سنی، تحصیلی، فرهنگی و با جنسیت، نژاد و زبانهای متفاوت بر حسب علائق، اهداف، دلایل و نیازهای خود طیف وسیعی از محتوا را تولید و یا بازنشر می کنند. در نتیجه استفاده و وابستگی به رسانه‌های اجتماعی رشدی روز افزون داشته و در زندگی فرد جایگاه مشخصی پیدا خواهد کرد و پس از مدتی جزئی از سبک زندگی فردی و جمعی افراد یک جامعه خواهد شد. در نتیجه شناخت و بررسی ابعاد مختلف رسانه‌های اجتماعی با توجه به جوان بودن جمعیت کشور ضروری می نماید.

شبکه‌های اجتماعی تغییرات بنیادین در سبک زندگی و فرهنگ جوامع مختلف ایجاد می کنند، این شبکه‌ها می توانند بر ادبیات افراد جامعه تاثیر بگذارند، پوشش آنها و همچنین روابط با جنس مخالف را دگرگون کنند. کاربران شبکه‌های اجتماعی از این شبکه‌ها برای بیان رویدادهای زندگی خود، خاطرات، موقعیت اجتماعی و مانند اینها استفاده می کنند و یا از طریق به اشتراک گذاشتن افکار و عقایدشان با دیگران به گفت و گو می پردازند و بدین ترتیب احساسات گوناگون خود را به گونه ای تخلیه می کنند. شبکه‌های اجتماعی روند توسعه را نیز در جوامع به اصطلاح جهان سومی به چالش می کشند. به عنوان مثال روند رو به رشد استفاده دانش آموزان - حتی در سنین دبستان - از گوشی های هوشمند و به تبع آن سایر فناوریهای نوین سبب می شود فاصله ای که در گذشته میان کشورهای توسعه یافته و توسعه نیافته از لحاظ استفاده از ابزارهای تکنولوژیک نوین بود، کاهش محسوسی پیدا کند.

مروری بر مهمترین نظریه‌ها

رسانه‌ها بر باورها و اعتقادات کودکان و نوجوانان مؤثرند. براساس تئوری یادگیری اجتماعی کودکان و نوجوانان از طریق مشاهده و تقلید آنچه مشاهده می‌کنند، فرا می‌گیرند. به ویژه وقتی که صحنه‌ها به نظر واقعی رسیده و یا پاداشی برای آن فعالیت در نظر گرفته شده باشد.

براساس تئوری شناختی، ظرفیت شناختی کودکان در مراحل مختلف متفاوت بوده و تعیین کننده آن است که از رسانه چه ادراکی خواهند داشت؟ برای مثال کودکان کوچکتر از ۸ سال درک کمتری از قصد افراد از رفتارهای تشویقی و برانگیزاننده دارند. بنابراین در برابر تبلیغات براحتی تحت تأثیر قرار می‌گیرند. به علاوه رسانه‌ها به نوجوانان «طرحواره‌هایی» در مورد اینکه در موقعیت نا آشنا همچون یک رابطه رمانتیک چگونه عمل کنند، ارائه می‌کنند و در نهایت براساس تئوری ابر همتا، رسانه گاهی همچون یک دوست مؤثر و قدرتمند می‌تواند رفتارهای پر خطر را برای فرد بصورت نرمال و معمولی جلوه دهد.

تئوری‌های مختلفی برای تأثیر قوی رسانه و آثار منفی آن بر کودکان و نوجوانان مطرح شده است. یکی از فرضیه‌هایی که در این مورد مطرح است، این است که والدین تلاش می‌کنند تا مواجهه فرزندانشان را با محتوای تأثیرگذار رسانه‌ها کاهش دهند. اما براساس «اثر سوم شخص» (یک پدیده شناخته شده در ارتباطات) نوجوانان و بزرگسالان تصور می‌کنند، رسانه بر همه تأثیر می‌گذارد، به غیر از خودشان و فرزندانشان

شبکه‌های اجتماعی

در شبکه‌های اجتماعی افراد به دو صورت دوست محور (Friend-Oriented) و یا دنباله محور با یکدیگر ارتباط برقرار می‌کنند. شبکه‌های اجتماعی انواع مختلفی دارند، شبکه‌های اجتماعی عمومی مانند فیسبوک که تعداد زیادی از افراد را همانند فضای عمومی جامعه کنار هم گردآورده است، شبکه‌های اجتماعی تخصصی که بیشتر توسط پژوهشگران، محققان و دانشگاهیان و حول رشته‌های گوناگون شکل می‌گیرد، شبکه‌های اجتماعی فیلم، موسیقی، کتاب، عادت^۱، کسب و کار و غیره.

^۱ hubby

شبکه‌های اجتماعی بر حسب هدف راه اندازی و موضوع فعالیت خود امکانات متنوعی علاوه بر امکانات عمومی مانند اضافه کردن دوستان، به اشتراک گذاری متن، تصویر و فایل‌های چندرسانه‌ای و سیستم ارسال پیام در اختیار کاربران قرار می‌دهند، امکانات و ویژگی‌هایی نظیر خبرخوان، بازیهای آنلاین، تماشای فیلم، ارتباط با سایر رسانه‌ها، ارتباط با دستگاه‌های قابل حمل نظیر موبایل و تبلت و نظایر اینها کاربران این شبکه‌ها را از مراجعه به چندین سایت باز داشته و احتیاجات و نیازمندیهای اطلاعاتی، ارتباطی و تفریحی مختلفی از ایشان را پوشش می‌دهد، نتیجه آن که گرایش به شبکه‌های اجتماعی رشدی روزافزون دارد.

بیشترین حوزه ای که از شبکه‌های اجتماعی تاثیر پذیرفته، حوزه ارتباطات و تعاملات انسانی است، شبکه‌های اجتماعی مرزهای قراردادی و عرفی را از میان برداشته و افراد را از ورای مرزهای جغرافیایی، فرهنگی، سیاسی، اقتصادی و عقیدتی کنار هم نشانده است. همچنین شبکه‌های اجتماعی حوزه اطلاع رسانی را نیز دگرگون کرده است. شبکه‌های اجتماعی رجوع به رسانه‌های مکتوب و سنتی را به شدت کاهش داده اند، زیرا شتاب نهفته در زندگی شهری قرن بیست و یکم افراد را ناچار به دانستن لحظه به لحظه اخبار می‌کند، در چنین شرایطی اخبار چاپ شده در هفته نامه‌ها و حتی روزنامه‌ها در هنگام چاپ نیز تازگی ندارند و پیش از آن هزاران نفر از آنها اطلاع پیدا کرده اند. در کنار رسانه‌های مکتوب که با وجود شبکه‌های اجتماعی به حاشیه رانده شده اند نقش موتورهای جست و جو در کسب اخبار نیز در حال کمرنگ شدن است. مخاطبان ترجیح می‌دهند برای اطلاع از اخبار روز بر روی لینکهای ارسالی از دوستان و آشنایان خود کلیک کنند.

رسانه های اجتماعی مورد استفاده توسط جوانان و نوجوانان

تحقیقات نشان داده است درگیر شدن در اشکال مختلف رسانه های اجتماعی فعالیتی معمول و به نفع کودکان و نوجوانان است. با افزایش ارتباطات، ارتباط اجتماعی و حتی مهارت های فنی آنها به تکامل بیشتری دست پیدا می کنند. شبکه های اجتماعی مانند فیسبوک و مای اسپیس فرصت های روزانه متعدد را برای ارتباط با دوستان، همکلاسی ها و افراد با منافع مشترک در اختیار قرار می دهد و در طی ۵ سال گذشته، تعداد کاربران جوان و نوجوان از این سایتها به طرز چشمگیری افزایش یافته است.

بر اساس نظرسنجیها ۲۲ درصد از نوجوانان ۱۰ بار در طول روز به سایت های مورد علاقه خود در شبکه های اجتماعی سر می زنند ، و ورود بیش از نیمی از نوجوانان نیز شبکه های اجتماعی بیش از یک بار در روز است. در حال حاضر ۷۵ درصد از نوجوانان تلفن همراه دارند. ۲۵ درصد از آنها از تلفن همراه برای استفاده از شبکه های اجتماعی ، ۵۴ درصد برای ارسال پیامک و ۲۴٪ از آنها برای پیام رسانی فوری استفاده می کنند.

بنابراین، بخش عظیمی از رشد اجتماعی و عاطفی این نسل در اینترنت و تلفن های همراه رخ می دهد. به دلیل اینکه جوانان و نوجوانان در سنی قرار دارند که ظرفیت کمی برای کنترل خود دارند و در مقابل دوستان هم سن خویش آسیب پذیر و حساس هستند بطور یکسان در مقابل خطرات ناشی از تجربه و کار با رسانه های اجتماعی قرار می گیرند.

تحقیقات همچنین نشان می دهد که عبارات آنلاین مکرری از رفتارهای واقعی (غیر آنلاین) وجود دارد از قبیل قلدری، تجربیات جنسی، مزاحمت سایبری، مسائل مربوط به حفظ حریم خصوصی مشکلات دیگری که شایسته توجه زیادی است همچون اعتیاد به اینترنت ومحرومیت از خواب است. بسیاری از والدین امروزه از فن آوری به راحتی و با فراغ خاطر استفاده می کنند و قادرند با برنامه های آنلاین و سایتهایی که کودکان و نوجوانانشان از آن استفاده می کنند ارتباط برقرار کنند.

با این حال، برای بعضی از والدین ارتباط برقرار کردن با ادراکات دیجیتالی فرزندانشان به دلایل متفاوت با مشکلاتی روبروست. پدر و مادر ممکن است فاقد یک درک اساسی از این اشکال جدید اجتماعی شدن که برای فرزندان ضروری است؛ باشند. آنها اغلب توانایی های فنی و یا زمان مورد نیاز برای همگام شدن با فرزندان خود را در چشم انداز اینترنت دائما در حال تغییر ندارند. علاوه بر این، این والدین در اغلب موارد فاقد یک درک اساسی از این موضوع هستند که زندگی آنلاین بچه ها درامتداد زندگی واقعی آنها می باشد.

نتیجه نهایی این است که اغلب یک شکاف از نظردانش و مهارت های فنی بین والدین و جوانان وجود دارد که باعث یک قطع رابطه در دنیای مجازی بین آنها می گردد.

مزایای رسانه برای کودکان و نوجوانان

- اجتماعی کردن و ارتباطات

شبکه های اجتماعی اجازه می دهد نوجوانان کارهایی را که در زندگی واقعی دوست دارند و برایشان اهمیت زیادی دارد را انجام دهند. ارتباط با دوستان و خانواده، پیدا کردن دوستان جدید، به اشتراک گذاری تصاویر و تبادل افکار از جمله این کارهاست. همچنین مشارکت در این شبکه ها برای نوجوانان مزایای عمیق تری را در بر دارد به طور مثال آنها نظر خود را از خود به جامعه و سپس به جهان انتقال می دهند.

- فرصت هایی برای تعامل اجتماعی از طریق جمع آوری پول برای موسسه خیریه و داوطلب برای حوادث محلی، از جمله رویدادهای سیاسی و بشردوستانه؛
- ارتقای خلاقیت فردی و جمعی از طریق توسعه و به اشتراک گذاری تلاش های هنری و موسیقی؛
- رشد ایده ها از طریق ایجاد وبلاگ ها، فیلم های ویدئویی، بازیها و سایتها.
- گسترش ارتباطات آنلاین فردی از طریق به اشتراک گذاشتن علایق مشترک با دیگران با پیش زمینه های متفاوت (زیرا ارتباطات یک گام مهم برای همه نوجوانان است و می توان از این فرصت برای ارتقای احترام، افزایش تحمل و گفتمان درباره مسائل شخصی و جهانی بهره برد).
- تقویت هویت فردی و مهارت های اجتماعی منحصر به فرد.
- فرصت فراگیری پیشرفته برای دانش آموزان مدارس متوسط و بالاتر از شبکه های اجتماعی برای ارتباط با یکدیگر به منظور انجام تکالیف و پروژه های گروهی.

به عنوان مثال، در بعضی کشورها فیسبوک و شبکه های اجتماعی مشابه به دانش آموزان این امکان را می دهد که خارج از محیط مدرسه دور هم جمع شده و به تبادل نظر در مورد تکالیفشان بپردازند. برخی از مدارس با موفقیت از وبلاگ ها به عنوان ابزارهای آموزشی استفاده می کنند که به تقویت مهارت زبان انگلیسی، بیان نوشتاری و خلاقیت دانش آموزان کمک می کند.

-دسترسی به اطلاعات سلامت

نوجوانان دریافته اند که آنها می توانند از طریق شبکه های اجتماعی، به اطلاعات آنلاین در مورد نگرانیهای بهداشت و درمان شان به آسانی وناشناس دسترسی داشته باشند. در بعضی کشورها شبکه های اجتماعی منابع بهداشت بسیار عالی برای جوانان در باره موضوعات مورد علاقه برای این قشر مانند عفونت های منتقل شده از راه جنسی، کاهش استرس و نشانه افسردگی به طور فزاینده ای در دسترس هستند. نوجوانان مبتلا به بیماریهای مزمن می توانید به وب سایتهایی دسترسی پیدا کنند که آنها را به شبکه های حمایتی از افراد مبتلا به شرایط مشابه متصل می کند.

فن آوری های تلفن همراه که نوجوانان روزانه به منظور ارسال پیام های فوری و پیام های متنی از آن استفاده می کنند ، در حال حاضر پیشرفت های متعددی را در مراقبت های بهداشتی به وجود آورده است، از جمله افزایش پایبندی به استفاده از دارو، درک بهتر بیماری، و فرصتهای از دست رفته کمتر. با توجه به این که مکان های جدید شبکه های اجتماعی، برنامه های کاربردی تلفن همراه را داراست، نوجوانان فرصت های بهتری را خواهند داشت تا در مورد مسائل مربوط به سلامت خود بیشتر بدانند و با پزشک خود ارتباط بیشتری برقرار سازند.

با این حال، نوجوانان کم سن و سال بودنشان در هنگام این گونه جست و جوها با اشتباهاتی نیز روبرو می شوند در این زمان دخالت والدین برای آنکه مطمئن شوند که آنها در حال استفاده از منابع قابل اعتماد آنلاین هستند و اطلاعات را به درستی تفسیر می کنند و هر موضوعی آنها را تحت الشعاع قرار ندهد، ضروری و از اهمیت خاصی برخوردارست. تشویق پدر و مادر برای سوال پرسیدن در مورد جست و جویهای آنلاین جوانان و نوجوانان نه تنها می تواند به دستیابی آسانتر به این اطلاعات کمک کند، بلکه این موضوعات را نیز به بحث می کشاند.

در کنار تاثیر مثبتی که شبکه‌های اجتماعی بر کاهش دادن فاصله‌ها و رشد اطلاع رسانی داشته اند از سوی دیگر باید دید آیا می توان معایب این رسانه های آنلاین را محدود و یا کنترل کرد؟ و آیا مزایای این رسانه ها به حدی است که معایب آن را نادیده گرفت؟

خطرات ناشی از استفاده جوانان از رسانه های اجتماعی

استفاده از شبکه های اجتماعی توسط نوجوانان خطراتی فراتر از توجه و مراقبت بزرگسالان در پی دارد. بیشترین خطرات شامل؛ محتوای نامناسب، عدم درک مسائل مربوط به حریم خصوصی آنلاین و تاثیرات خارجی از گروههای تبلیغاتی می باشد.

-مزاحمت‌های سایبری و آنلاین

مزاحمت سایبری استفاده عمدی از رسانه های دیجیتال برای برقراری ارتباط اشتباه، شرم آورو یا اطلاعات خصمانه در مورد شخص دیگری است. با وجود محدودیت‌های سنی، کودکان و نوجوانان با انتخاب سن بالاتر در شبکه‌های اجتماعی ثبت نام کرده و فعالیت می‌کنند، بدین ترتیب کودکان وارد دنیایی می‌شوند که پیش از این بزرگترها نیز تجربه زندگی در آن را نداشته‌اند. بروز اختلالات جسمانی همانند چاقی، بی تحرکی، ضعف بینایی و بلوغ زودرس در کنار تبعات روحی روانی متعدد همچون پرخاشگری، بی حوصلگی، گوشه گیری، مورد آزار قرار گرفتن و... از جمله تاثیرات شبکه‌های اجتماعی بر زندگی کودکان است.

در میان غفلت والدین، کودکان همراه با معصومیت کودکان خود وارد فضای مجازی می‌شوند، بیشتر کودکان درباره سوءاستفاده هایی که در این محیط صورت می‌گیرد اطلاع نداشته و گمان نمی‌کنند طرف مقابل آنها نه تنها یک دوست نیست بلکه حتی ممکن است جنایتکار باشد.

کودکان به سادگی اطلاعات هویتی و شخصی خود را در شبکه‌های اجتماعی به اشتراک می‌گذارند. آدرس، تلفن، شماره حساب و سایر اطلاعاتی که مجرمان را ترغیب به سوءاستفاده‌های مختلف از کودکان می‌کند. کودکان و نوجوانان آسیب پذیرترین گروه سنی در مقابل آزار سایبریند. اصطلاح مزاحمت سایبری^۱، به سوءاستفاده از فناوری‌های ارتباطی نظیر اینترنت برای صدمه زدن به افراد اطلاق می‌شود. این مزاحمت‌ها گاه آثار جبران ناپذیری همانند خودکشی برای افراد در پی دارد. ارسال پیام‌های تهدید آمیز، انتشار شایعه، قرار دادن عکسها و اطلاعات شخصی، جعل هویت، هک کردن حساب کاربری و قرار دادن تصاویر مستهجن در آن، هتک حرمت، توهین و تحقیر و سوءاستفاده جنسی از جمله مزاحمت‌های سایبری است که قربانیان زیادی در بین کودکان و نوجوانان دارد.

^۱ Cyberbullying

بیش از ۳۰ درصد نوجوانان مزاحمت سایبری را تجربه کرده اند که درصد قربانیان دختر به طور طبیعی از پسران بیشتر بوده است. زیرا دختران اغلب به واسطه روحیات لطیفشان آسیب پذیرترند. مواجهه با مهاجمان جنسی از بدترین اتفاقاتی است که ممکن است برای کودکان در شبکه‌های اجتماعی رخ دهد، این مهاجمان با ساخت پروفایل‌های جعلی به کودکان نزدیک شده و به مرور اطلاعات شخصی آنها را دریافت می‌کنند. مزاحمت‌های اینترنتی می‌تواند باعث پیامدهای روانی عمیق از جمله افسردگی، اضطراب، انزوای شدید و متأسفانه خودکشی گردد.

در فرانسه از هر ۱۰ دانش آموز یک نفر مزاحمت سایبری را تجربه کرده است. دانش آموزان با انتشار عکس‌های خصوصی همکلاسی‌های خود و یا ساختن حساب کاربری با نام معلمان و مسئولان مدرسه و قرار دادن تصاویر مستهجن و یا پیامهای زننده، نظام آموزشی غرب را به چالش کشیده اند. از جمله قربانیان آزار سایبری می‌توان به مگان می‌ر اشاره کرد، دختر نوجوان ۱۴ ساله‌ای که پس از آزار سایبری خودکشی نمود.

-افسردگی فیسبوک

محققان پدیده ای جدید به نام "افسردگی فیسبوک" را مطرح کردند. این افسردگی هنگامی بروز می‌کند که کودکان و نوجوانان زمان زیادی از وقت خود را در شبکه‌های اجتماعی مانند فیسبوک می‌گذرانند و بعد از مدتی شروع به نشان دادن علائم افسردگی می‌کنند. پذیرش و تماس با همسالان عنصر مهم زندگی نوجوانان است. بعضی معتقدند که شدت و گستردگی دنیای آنلاین است که تصور می‌شود می‌تواند فاکتوری برای افسردگی در برخی از نوجوانان شود.

همانند افسردگی آفلاین، کودکان و نوجوانان که از افسردگی فیسبوک رنج می‌برند در معرض خطر برای انزوای اجتماعی و گاهی اوقات برای کمک گرفتن به سایت‌ها و وبلاگ‌ها و خطرناک رجوع می‌کنند که ممکن است باعث ترویج استفاده از مواد مخدر، سوء استفاده جنسی، یا رفتارهای تهاجمی و یا خودتخریبی گردد.

-نگرانی‌های حریم خصوصی و ردپاهای دیجیتالی

امروزه خطر اصلی برای کودکان و نوجوانان در فضای آنلاین خطر ناشی از یکدیگر، خطر ناشی از استفاده نادرست از فن‌آوری، فقدان حریم خصوصی، به اشتراک گذاری اطلاعات بیش از حد

و یا ارسال کاذب اطلاعات در مورد خود و یا دیگران است. این نوع رفتار حریم خصوصی را در معرض خطر قرار می‌دهد. هنگامی که کاربران اینترنت از وب سایت های مختلف دیدن می‌کنند آنها مدارک و شواهدی را از ورود خود به این سایتها بر جای می‌گذارند. این مجموعه ثبت مستمر از فعالیت وب یک شخص "رد پای دیجیتال نامیده می‌شود".

یکی از بزرگترین تهدیدها برای جوانها در شبکه های اجتماعی رد پای دیجیتال و شهرت آینده آنهاست. فقدان آگاهی کودکان و نوجوانان از مسائل مربوط به حریم خصوصی باعث می‌شود نا آگاهانه پیام تصاویر و فیلم های نامناسب ارسال کنند بدون اینکه بدانند که آنچه در آنلاین می‌رود آنلاین باقی می‌ماند. در نتیجه، شغل آینده و پذیرش دانشگاه در چنین کشورهایی ممکن است به دلیل بی تجربگی و بی احتیاطی به مخاطره بیافتد. هم چنین کودکان و نوجوانان با فعالیت اینترنتی بدون دقت خود اهداف راحت و دسترس‌تری برای بازیابان و متقلبان به حساب می‌آیند.

تاثیر تبلیغات در خرید

بسیاری از شبکه های اجتماعی تبلیغات چند گانه دارند. به طور مثال تبلیغات بنر، تبلیغات رفتاری (تبلیغاتی که مردم را بر اساس مرور وب مورد علاقه خود انتخاب می‌کند) و تبلیغات مبتنی بر جمعیت (تبلیغاتی که مردم مورد هدفش بر اساس یک عامل خاص مانند سن، سن، جنس، تحصیلات، وضعیت تاهل، و غیره انتخاب می‌شوند) که نفوذشان نه تنها در ترغیب خرید کردن از آنهاست بلکه نفوذ در عقاید آنها نیز هست.

این برای پدر و مادر بسیار مهم است که از تبلیغات رفتاری آگاه باشند. زیرا آنها رایج ترین تبلیغات در شبکه های اجتماعی است و با توجه به اطلاعاتی که از کاربرانی که از این سایتها استفاده می‌کنند جمع آوری می‌شود، اداره می‌شود و پس از آن مشخصات آن فرد را برای نفوذ در تصمیم گیری برای خرید، مورد هدف قرار می‌دهد. چنین تأثیرات قوی به محض این که بچه ها آنلاین می‌شوند، آغاز می‌گردد.

در حال حاضر در بسیاری از سیاستگذارهای آنلاین منع تبلیغات در سایت هایی که کودکان و نوجوانان در آن شرکت می‌کنند، وجود دارد. مهم این است که به پدر و مادران، کودکان و نوجوانان درباره این عمل آموزش دهیم به طوری که آنها سواد رسانه ای خود را افزایش دهند و دریابند چگونه تبلیغات می‌تواند به راحتی ذهن آنها را دستکاری کند.

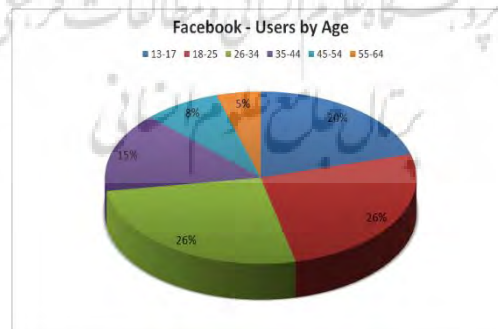
محدودیت سنی

بسیاری از والدین آگاهند که ۱۳ سال حداقل سن برای ورود به بیشتر شبکه های اجتماعیست. اما علت آن را نمی دانند. دو دلیل عمده وجود دارد:

اول، ۱۳ سال سنی است که توسط کنگره حفاظت از حریم خصوصی آنلاین کودکان^۱ تعیین شده است که وب سایتها را از جمع آوری اطلاعات درباره کودکان زیر ۱۳ سال بدون اجازه والدین ممنوع می کند.

دوم، قوانین و مقررات رسمی بسیاری از سایت های محبوب در حال حاضر مقررات کنگره حفاظت از حریم خصوصی آنلاین کودکان و دولت را اعمال می کنند: ۱۳ سال حداقل سن برای ثبت نام در سایتهایی چون فیسبوک و مای اسپیس داشتن پروفایل شخصی است.

سایت های بسیاری برای کودکان و نوجوانان وجود دارد که چنین محدودیت سنی ندارد مهم است که والدین به ارزیابی سایت هایی که کودکانشان تمایل دارد به آن وارد شوند بپردازند و از آن آگاهی کامل داشته باشند تا مطمئن شوند که این سایتها برای سن کودکانشان مناسب است. با این حال برای سایتهای بدون مقررات سن، افاق مذاکره وجود دارد و پدر و مادر باید شرایط را از طریق مکالمه فعال، خود را با کودک و نوجوان خود ارزیابی کنند. به طور کلی، اگر یک وب سایت در قوانینش یک حداقل سن برای استفاده از خدماتش منظور کند، آکادمی اطفال آمریکا تشویق می کند که سن محترم شمرده شود.

سن کاربران فیسبوک

جعل سن تبدیل به عملی رایج از سوی برخی از نوجوانان و والدین شده است. والدین باید در مورد این موضوع متفکرانه عمل کنند و اطمینان حاصل کنند که آنها پیام‌های متفاوتی از قوانین ارسال نکرده و یا دروغ نمی‌گویند. تاکید در پیام اصلی، امنیت آنلاین است.

نقش متخصصان اطفال

متخصصان اطفال در کشورهایی مانند کانادا و امریکا در یک موقعیت منحصر به فرد برای آموزش خانواده‌ها در هر ۲ مورد پیچیدگی‌های دنیای دیجیتال و به چالش کشیدن مسائل اجتماعی و بهداشتی قرار دارند که جوانان آنلاین توسط خانواده‌ها تشویق می‌شوند که با مسائل اصلی زندگی مانند محبوبیت و موقعیت اجتماعی، افسردگی و اضطراب‌های اجتماعی، ریسک‌پذیری، و رشد جنسی رو به رو شده و آنها را تجربه کنند. متخصصان اطفال، به والدین در درک این موضوع که آنچه در محیط آنلاین اتفاق می‌افتد تعمیم مسائل اساسی زندگی است می‌تواند کمک کنند و والدین نیز اگر مسائل اساسی را درک کنند و راهبردهایی برای برخورد با دنیای آنلاین و آفلاین داشته باشند می‌تواند برای فرزندانشان بسیار مفید باشند.

برخی از روش‌های خاص که در آن متخصصان کودکان می‌توانند یاریگر والدین باشند عبارتند از:

۱- توصیه پدر و مادر به صحبت کردن با فرزندان خود به ویژه نوجوانان، در مورد استفاده آنلاین و مسائل خاصی که بچه‌های آنلاین امروز با آن مواجه هستند.

۲- تشویق والدین به از بین بردن شکاف اطلاعاتی بین آنها و فرزندانشان با آموزش فن آوری‌هایی که فرزندانشان از آن استفاده می‌کنند.

۳- مجاب کردن خانواده‌ها به نیاز به یک طرح خانواده آنلاین. یعنی آنها را در جلسات آنلاین منظم خانوادگی درگیر کنند تا درباره موضوعات آنلاین و چک کردن تنظیمات حریم خصوصی و پروفایل آنلاین برای پست‌های نامناسب به بحث و گفت‌وگو بپردازند. تاکید باید بر روی رفتار سالم باشد نه عمل تنبیهی، مگر در مواقع واقعا ضروری.

۴- گفت‌وگو با والدین درباره اهمیت نظارت بر فعالیت‌های آنلاین از طریق ارتباطات و مشارکت فعال به جای نظارت از راه دور با نرم افزار مورد استفاده برای نظارت بر اینترنت در

فقدان والدین. علاوه بر این، آکادمی اطفال آمریکا تمام متخصصان اطفال را به افزایش دانش خود از تکنولوژی های دیجیتال تشویق می کند. به طوری که آنها می توانند به عنوان یک مرجع آموزشی در دسترس بیماران خود و خانواده هایی که از این ابزار استفاده می کنند، قرار گیرند. آنها باید در ارائه راهکار به موقع در باره رسانه های جدید و همچنین تشخیص مسائل مربوط به رسانه ها به روز باشند.

متخصصان اطفال که دارای وب سایت یا وبلاگ هستند ممکن است مایل باشند یک بخش با منابع برای والدین و کودکان در مورد این مسائل ایجاد کنند و ممکن است یک لیست و یا لینکهایی از سایتهای رسانه های اجتماعی که مناسب برا گروه های سنی مختلف است، را پیشنهاد کنند. به این ترتیب، متخصصان اطفال می تواند تلاش های پدر و مادر را برای تعامل و آموزش جوانان که مسئول، معقول، و شهروندان دیجیتال محترمی باشند، حمایت می کنند.

نتیجه گیری

ارتباط از طریق فضای مجازی در سال های اخیر جایگاه قابل توجهی در بین نسل جوان جامعه ما پیدا کرده است. شبکه های اجتماعی در ابعاد مختلف زندگی افراد (فردی و اجتماعی) تأثیرگذارند. در شکل دهی به هویت نقش دارند و حتی روی ابعاد اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی جوامع هم تأثیرگذارند. امروزه با توجه به نقشی که تاکنون در ابعاد مختلف زندگی داشته اند، نمی توان آن ها را نادیده گرفت. در حال حاضر اینترنت ابزاری مناسب برای توسعه افکار و اندیشه های بشری محسوب می شود به شرط آن که در راه صحیح استفاده شود. افراد باید برای ورود به دنیای مجازی اطلاعات کافی در اختیار داشته باشند تا دچار مشکلات مالی و اجتماعی نشوند. ارتباطات سالم در فضای مجازی و لزوم هوشیاری جوانان و خانواده ها نسبت به تهدیدات فضای سایبری در درجه نخست اولویت قرار دارد. پیشگیری از آسیب های اجتماعی و توجه والدین به رفتار فرزندان بسیار مهم است و برای جلوگیری از هم پاشیدگی خانواده ها، والدین باید تا حدودی به فناوری های روز دنیا مسلط باشند و آگاه باشند که تغییر در رفتار فرزندان به معنای ایجاد تغییر در طرز فکر آنهاست و هنگامی که بنیان فکری و شخصیت آنها به صورت ناصحیح شکل گیرد، راه نفوذ شیادان به حریم خصوصی افراد و محیط امن خانواده باز می شود. لذا، چنانچه خانواده ها نسبت به شیوه های جدید ارتباط فرزندان خود آگاهی و شناخت کافی و لازم را داشته باشند، از انجام بسیاری از جرایم و ارتباطات پنهانی آنان جلوگیری به عمل می آید.

در کنار همه آثار مثبت شبکه های اجتماعی مجازی، تصور برخی از پیامدهای منفی آنها و چالش هایی که ایجاد نموده اند، امری بدیهی است. آنچه مسلم است اینکه به جای برخورد سلبی با این پدیده نوین، بررسی و ریشه یابی مشکلات و پیامدهای منفی ناشی از آن و در پیش گرفتن راه های اصلاحی، قطعاً نتایج بهتری را در بر خواهد داشت. در پایان، چند پیشنهاد کلی جهت مصون ماندن کاربران شبکه های اجتماعی از آسیب های احتمالی و بهره برداری از آثار مثبت این شبکه ها ارائه می گردد:

ایجاد و راه اندازی شبکه های اجتماعی سالم و مفید برای مبارزه با شبکه های اجتماعی مخرب؛ آموزش و فرهنگ سازی؛ نظارت کارشناسانه و مستمر بر فضای جوامع مجازی و برنامه ریزی برای آینده.

منابع

۴. Lennart A. Teens and Sexting. Washington, DC: Pew Research Center; ۲۰۰۹. Available at: <http://pewinternet.org/Reports/۲۰۰۹/Teens-and-Sexting.aspx>. Accessed August ۴, ۲۰۱۰ (۲): ۱۴۸-۱۶۹
۶. A thin line: ۲۰۰۹ AP-TVT digital abuse study. Available at: www.athinline.org/MTV-AP_Digital_Abuse_Study_Executive_Summary.pdf. Accessed July ۱۶, ۲۰۱۰ FROM THE AMERICAN ACADEMY OF PEDIATRICS PEDIATRICS Volume ۱۲۷, Number ۴, April ۲۰۱۱ ۸۰۳
۱۱. Boyd D. Taken Out of Context: American Teen Sociality in Networked Publics Berkeley,
۱۸. Berkshire District Attorney. Sexting. Pittsfield, MA: Commonwealth of Massachusetts; ۲۰۱۰. Available at: www.mass.gov/?pageID=berterminal&L۳&L۰Home&L۱Crime
۱۹. National Campaign to Prevent Teen and Unplanned Pregnancy. Sex and Tech: Results of a Survey of Teens and Young Adults. Washington, DC: National Campaign to Prevent Teen and Unplanned Pregnancy; ۲۰۰۸. Available at:

www.thenationalcampaign.org/SEXTECH/PDF/SexTech_Summary.pdf. Accessed July ۱۶, ۲۰۱۰

۲۰. Gifford NV. Sexting in the USA. Washington, DC: Family Online Safety Institute Report; ۲۰۰۹. Available at: www.fosi.org/cms/downloads/resources/Sexting.pdf. Accessed July ۱۶, ۲۰۱۰

۲۱. Walker J. **Child's play or child pornography: the need for better laws regarding sexting.** ACJS today. ۲۰۱۰; XXXV (۱): ۳-۹. Available at: www.acjs.org/pubs/uploads/ACJSToday_February_۲۰۱۰.pdf. Accessed July ۱۶, ۲۰۱۰

۲۲. Davila J, Stroud CB, Starr LR, et al. Romantic and sexual activities, parent-adolescent stress, and depressive symptoms among early adolescent girls. J Adolescent. ۲۰۰۹; ۳۲(۴):۹۰۹-۹۲۴

۲۳. Selfhout MHW, Branje SJT, Delsing M, terBogt TFM, Meeu WHJ. Different types of Internet

use, depression, and social anxiety: the role of perceived friendship quality. JAdolesc. ۲۰۰۹; ۳۲(۴):۸۱۹-۸۳۳

۲۴. Melville K. Facebook use associated with depression. Science A Go Go. February ۳, ۲۰۱۰. Available at: www.scienceagogo.com/news/۲۰۱۰۰۱۰۲۲۳۱۰۰۱data_trunc_sys.shtml. Accessed September ۷, ۲۰۱۰

۲۹. Kunkel D, Wilcox BL, Cantor J, Palmer E, Linn S, Dowrick P. Report of the APA Task Force on Advertising and Children. Section: psychological aspects of commercialization of childhood. February

۲۰۰۴. Available at: www.chawisconsin.org/Obesity/O۲ChildAds.pdf. July ۱۶, ۲۰۱۰ Accessed